

Utlåtande

Social- och hälsovårdsministeriet

Ärende: Begäran om utlåtande om slutrapporten av arbetsgruppen som utrett arbetslivsdelaktighet inom socialvården.

Utlåtande ges av SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder tillsammans med Finlands Svenska Handikappförbund (FSH). SAMS består av Förbundet De Utvecklingsstördas Väl, Förbundet Finlands Svenska Synskadade, Svenska hörsselförbundet och Psykosociala förbundet.

Hänvisning: Begäran om utlåtande, 9.1.2015, 5120/2014

SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder (SAMS) och Finlands Svenska Handikappförbundet (FSH) tackar för möjligheten att ge utlåtande. SAMS och FSH ger sitt utlåtande, eftersom reformen är av betydelse för svenskspråkiga personer med funktionsnedsättning och deras närstående.

Det är av central betydelse för oss svenskspråkiga för korrekt förståelse att denna rapport att rapporten hade varit på svenska, för att uppnå de rättigheter som finns enligt grundlag och språklag. Vi beklagar att rapporten har varit på finska.

Allmänt

Det krävs åtgärder som gör det lättare för personer med funktionsnedsättningar att ta sig in på och hållas på arbetsmarknaden. Rehabilitering vid rätt tidpunkt och rätt språk är därför viktigt, detta ökar motivationen och sparar pengar.

Svenskspråkig service för personer med funktionsnedsättning

Rätten att få använda sitt eget språk är central inom rehabiliteringen, för att den skall vara effektiv och för att man skall uppnå optimala resultat med tanke på arbetsmarknaden. Därför är det väsentligt att rätten att få rehabilitering och service på svenska skrivs in i lagen.

Europarådets ministerkommitté har påpekat att Finland skall trygga tillgången till och möjligheten att få svenskspråkig social och hälsovårdsservice av god kvalitet. Det har visat sig att rätten till service på nationalspråken inte uppfylls för svenskspråkiga personer med behov av service i åtminstone några av landets tvåspråkiga kommuner och städer. I en rapport gjord av STAKES 4/2008 "Omakieliset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut kaksikielisissä kunnissa - Social och hälsovårdstjänster på eget språk i tvåspråkiga kommuner" konstateras det att kommunikationen utgör en viktig del av servicen. I statsrådets berättelse om språklagstiftningen både 2013, 2009 och 2006 konstateras det att behovet av service på eget modersmål är speciellt stort inom socialvården. Det konstateras också att många insatser har gjorts men att det fortfarande finns förbättringsområden. Av berättelsen framgår det att missförhållanden oftast beror på bristen på personal och deras icke tillfredställande språkkunskaper. Något som vi också informerats om via kontakten med användare. Inom tredje sektorn har det också konstaterats att det råder brist på information på svenska. Därför behöver de språkliga rättigheterna garanteras och fastställas ytterligare.

Det är viktigt att tillgången till svenskspråkig yrkesutbildad personal tryggas på lagstiftningsnivå.

Närståendevårdare

När det gäller lagen rent allmänt gäller det att ta hänsyn till närståendevårdare och liknande grupper, som på grund av närståendevården och dylikt helt försvinner från arbetsmarknaden. Dessa närståendevårdare skulle kunna erbjudas social rehabilitering som bidrar till möjligheten att bli sysselsatt. Problematiken aktualiseras speciellt då närvårdarförhållandet tar slut och närvårdaren kanske varit utanför arbetsmarknaden i flera år

Kommentarer till paragrafer

I följande kommentarer har det tagits hänsyn till den nya socialvårslagen och VALAS-arbetet.

2 §

I 2 § 2 mom. som tillägg i följande mening i slutet av meningen:

"Asiakkaan tarpeet tulee arvioida ja palvelut ja muut tukitoimet suunnitella ja toteuttaa mahdollisimman pitkälle yhdessä asiakkaan ja muiden tarvittavien toimijoiden kanssa"

skall följande tillägg inskrivas:

”såsom social- och hälsovårdsmyndigheterna, Arbetskraftsmyndigheterna och undervisningsmyndigheterna samt Folkpensionsanstalten skall dessa samarbeta med varandra på det lokala och det regionala planet samt på riksplanet. Dessa myndigheter skall samarbeta också med övriga sammanslutningar som ordnar rehabilitering. Arbetskraftsmyndigheterna och kommunen skall se till att en rehabiliteringssamarbetsgrupp är verksam på behörigt sätt i kommunen. Om samarbetsgruppen skall information ges till kommuninvånarna, andra myndigheter och sådana sammanslutningar som ordnar rehabilitering om gruppens verksamhet och sammansättning. I en rehabiliteringssamarbetsgrupp skall ingå representanter som utses av socialvårds-, hälso- och sjukvårds-, undervisnings- och Arbetskraftsmyndigheterna, Folkpensionsanstalten och andra relevanta sammanslutningar. Samarbetsgruppen skall vid behov till sina möten också kalla företrädare för andra myndigheter, olycksfalls-, trafik- och arbetspensionsförsäkringssystemen, arbetsgivarna och arbetstagarna samt andra sammanslutningar och inrättningar. Dessutom kan den också höra andra sakkunniga.”

Detta för att undvika mellanfallarproblematiken för klienter. En skyldighet för dessa parter att samarbeta när klienten så önskar medför även att klienten inte behöver slussas från olika luckor utan får sin situation utredd på ett och samma ställe. Utbildningsmöjligheten skall gälla alla åldrar.

5 § och 6 §

För att öka möjligheten att komma in och att stanna kvar på arbetsmarknaden skall det inskrivas på lämpligt ställe i paragraferna:

”en möjlighet för klienten att få handledning och stöd av en Arbetskonsulent och en möjlighet till coaching, denna möjlighet till service skall erbjudas till klienten.”

Ovanstående form av stödverksamhet för klienter hjälper, stöder, motiverar klienter och reder ut situationer, för att de skall kunna vara kvar på arbetsmarknaden. I försöksverksamhet har denna form av stödverksamhet visat sig vara framgångsrik.

20 §

Viktigt är att lagstiftaren säkerställer att klienter inom social rehabilitering inte ersätter ordinarie Arbetskraft.

Tor Wernér

Ordförande,
SAMS - Samarbetsförbundet
kring funktionshinder

Nina af Hällström
verksamhetsledare,
SAMS - Samarbetsförbundet
kring funktionshinder

Anna Caldén

ordförande,
Finlands
Svenska Handikappförbund

Ulf Gustafsson
verksamhetsledare,
Finlands
Svenska Handikappförbund

Sakkunniga: Cecilia Magnusson, SAMS, juridisk ombud, VH